

РОЗДІЛ 3

ПСИХОЛОГІЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДИТИНСТВА

УДК: 159.9.072.432

Головська І.Г., Чернєва Т.М.

Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Стаття присвячена дослідженню мотивації навчання студентів в умовах дистанційного навчання, адже на даний момент це одна із найбільш актуальних і болючих тем для всіх вищих навчальних закладів. У статті ми пропонуємо нашу точку зору з даної проблеми, а також проаналізувати наукову літературу, дослідити поняття «мотивації» та особливості її проявів й розвитку у студентів. Крім того, в статті представлено дослідження мотивації студентів в умовах дистанційного навчання. Дослідження проводилося серед 100 студентів 3 та 4 курсу спеціальності «Психологія» ПНПУ ім.Ушинського. Слід зазначити, що вся діагностика проводилася в умовах дистанційного навчання, що робить результати дослідження більш істинними. Для діагностики ми використали наступні методика: «Методика для діагностики навчальної мотивації студентів (А. А. Реана і В.А.Якуніна, модифікація Н.Ц.Бадмаєвой)», «Мотивація навчання у вузі» (Т.Н.Льїної), «Мотиви вибору професії» (Р.В. Овчарова) та розробленої нами анкети.

The article is devoted to the study of student motivation in distance learning, because at the moment it is one of the most relevant and painful topics for all higher education institutions. In the article we offer our point of view on this problem, as well as to analyze the scientific literature, to explore the concept of "motivation" and the peculiarities of its manifestations and development in students. In addition, the article presents a study of student motivation in distance learning. The study was conducted among 100 3rd and 4th year students majoring in "Psychology" PNPУ named after K.D. Ushinsky. It should be noted that all diagnostics were performed in the conditions of distance learning, which makes the results of the study more true. For diagnosis, we used the following methods: "Methods for diagnosing the learning motivation of students (AA Rean and VA Yakunin, modification of NTS Badmaeva)", "Motivation of higher education" (TN Ilyina), "Motives for choosing a profession" (RV Ovcharova) and the questionnaire developed by us.

Мотивація — це готовність людини докладати максимум зусиль задля досягнення своєї мети, якщо ця мета задовольняє якусь певну потребу цієї людини [1].

Вітчизняних психологів та психологів з інших країн ще здавна дуже цікавила проблема мотивації.

Причиною такого інтересу є те, що з давніх часів люди не могли зрозуміти що керує їхніми вчинками, чому одну справу вони роблять залюбки, а іншу відкладають у далекий ящик.

Однією з найяскравіших проблем сучасності стає проблема того, як в цілому підвищити ефективність навчання студентів. І найбільш цікавим питанням з цього приводу є мотивація навчальної діяльності студентів [5].

Дистанційне навчання і мотивація студентів в цей період – це справжня больова точка сучасного суспільства. І

студенти і їх наставники не звикли до такої форми навчання і тому лише починають пристосовуватися до таких незвичних умов. На їхньому шляху зустрічається безліч проблем, і тому на шляху їх вирішення студенти та викладачі втрачають всю мотивацію яка в них була. Саме з цього приводу вивчення цього питання дуже важливе, ми повинні намагатися допомагати та мотивувати студентів в цей складний період.

Взагалі, мотивація студентів до навчання – це дуже складне поняття, адже вона залежить від безлічі факторів. Це і характер студента, і його вікові особливості, його інтереси, здібності, темперамент, талант та безліч всього іншого. Звичайно, не останню роль тут відіграє і сам навчальний заклад, як він заохочує своїх студентів, яку умови навчання надає, а також які є перспективи після закінчення цього навчального закладу [3].

Мотивація студентів у звичному нам режимі і в умовах дистанційного навчання – це дуже різні речі. Адже відсутність наочного спілкування із викладачами та одногрупниками, брак емоцій та належного зворотнього зв'язку, яке присутнє під час очного процесу навчання – все це понижує мотивацію студентів.

Метою нашої роботи було дослідження мотивації навчання студентів в умовах дистанційного навчання. Дослідження було виконане серед студентів 3 та 4 курсу спеціальності «Психологія» ПНПУ ім.Ушинського. Вся діагностика та анкетування здійснювалися через Інтернет в умовах дистанційного навчання. Брали участь у нашому дослідженні всього 100 студентів, вік яких становить від 19 до 24 років. З них 6 хлопців, 94 дівчат.

Дослідження виконувалось за допомогою застосування методик: «Методика для діагностики навчальної мотивації студентів (А. А. Реана і В.А.Якуніна, модифікація Н.Ц.Бадмаєвой)» (табл. 1), «Мотивація навчання у вузі»

(Т.Н.Льїної) (табл. 2), «Мотиви вибору професії» (Р.В. Овчарова) (табл. 3) та розробленої нами анкети (табл. 4).

Таблиця 1

Результати дослідження за «Методикою для діагностики навчальної мотивації студентів» (А. А. Реана і В.А.Якуніна, модифікація Н.Ц.Бадмасвой)

Мотиви навчання студентів	Кількість студентів	%
Комунікативні мотиви	50	50%
Мотиви уникнення	0	0%
Мотиви престижу	0	0%
Професійні мотиви	10	10%
Мотиви творчої самореалізації	24	25%
Учбово-пізнавальні мотиви	6	5%
Соціальні мотиви	10	10%

Як ми спостерігаємо на таблиці 1, найбільша кількість студентів мають комунікативні мотиви до навчання - 50%, мотиви творчої самореалізації мають 25%, соціальні мотиви - 10%, професійні мотиви - 10%, учбово-пізнавальні мотиви – 5%, а мотиви уникнення і мотиви престижу – 0%.

Таблиця 2

Результати дослідження за методикою «Мотивація навчання у вузі» (Т.Н.Льїної)

Мотиви навчання студентів	Кількість студентів	%
Шкала «придбання знань»	24	25%
Шкала "опанування професією"	70	70%
Шкала "отримання диплома"	6	5%

Як ми спостерігаємо на таблиці 2 серед більшості студентів найбільш актуальною є мотивація опанування професією – 70%, мотив до придбання знань – 25% та мотив до отримання диплома – 5%.

Таблиця 3

Показники типів мотивації студентів при виборі професії за методикою «Мотиви вибору професії» (Р.В. Овчарової)

Типи мотивації	Кількість студентів	%
Внутрішні індивідуально значущі мотиви	70	70%
Внутрішні соціально значущі мотиви	10	10%
Зовнішні позитивні мотиви	20	20%
Зовнішні негативні мотиви	0	0%

Як ми спостерігаємо на таблиці 3, для переважної кількості досліджуваних основним типом мотивації до обрання професії були внутрішні індивідуально значущі мотиви – 70%, наступними були зовнішні позитивні мотиви – 20%, потім внутрішні соціально значущі мотиви – 10%, та зовнішніх негативних мотивів не було виявлено – 0%.

Таблиця 4

Визначення типу мотивації до навчання досліджуваної групи під час дистанційного навчання за допомогою розробленої нами анкети

Типи мотивації	Кількість студентів	%
Високий	10	10%
Середній	30	30%
Низький	60	60%

Як ми спостерігаємо на таблиці 4, все ж таки більшість студентів мають низький тип мотивації до навчання під час дистанційного навчання – 60%, середній тип – 30% та високий тип лише 10%.

Дані результати можна представити у вигляді діаграми (діагр. 1)

Діаграма 1

Результати дослідження показали, що значна більшість студентів має комунікативні мотиви у навчанні. На основі цих спостережень ми можемо свідчити, що під час навчання дуже важливим для них є спілкування з викладачами та одногрупниками. Наступним фактором діагностики стало те, що для опитаних студентів значну роль відіграє якісне опанування своєю професією. Не менш значущим є те, що найголовнішим у виборі професії в більшості студентів стали індивідуально значущі мотиви. Це говорить про те, що студентам дуже важливо щоб майбутня професія приносила їм не лише фінансову стабільність, а й задоволення.

Майже для всіх студентів дистанційне навчання є першим досвідом, тому воно несе безліч труднощів із адаптацією до такої форми навчання. Студентам дуже важко самостійно опанувати такий великий об'єм інформації, а також навчитися сприймати матеріал шляхом онлайн-конференцій, не маючи наочного контакту із викладачем та одногрупниками. Саме тому мотивація дуже падає в цей період і звісно потрібно із цим щось робити.

По-перше, треба звернути увагу що найбільше у цей період страждає комунікативна сфера і тому нам необхідно посприяти більш активному спілкуванню студентів між собою. Для цього ми можемо впровадити в освітній процес різноманітні роботи в групах чи парах, спільну розробку рефератів, презентацій чи будь-яких інших робіт.

По-друге, згідно кореляційного аналізу, студентів дуже мотивує можливість проявити свої творчі здібності. Тому нам необхідно посприяти цьому і давати їм більше завдань де вони будуть мати змогу їх показати.

По-третє, сприяти розумінню студентами соціальної значущості нової інформації, проводити аналогії між отримуваним матеріалом та реальним життям.

Література

1. Асеев В.Г. Мотивация учебной деятельности и формирование личности. Москва, 1976. 143 с.
2. Алексеева М.И. Мотивация учения студентов и удовлетворенность выбором вузом. Москва, 1986. 135 с.
3. Васильсва О.Г., Методика і техніка конкретного соціологічного дослідження. Київ, 2000. 64 с.
4. Грабал В. Некоторые проблемы мотивации учебной деятельности учащихся. *Вопросы психологи.* 1987. №1. С. 5-6.

5. Гриншпун С.С. Интересы и склонности при выборе профессии. *Школа и производство*. 1985. № 6. С. 12-14.

6. Занюк С. С. Особливості та ефективність формування мотивації учіння у студентів. *Філософія, соціологія, психологія: матеріали міжн. наук. конф. "Особистість в розбудові відкритого демократичного суспільства в Україні"* (Івано-Франківськ, 6-7 жовтня 2000 р.). Івано-Франківськ, 2000. С. 74.

7. Кубышкина М.Л. Психологические особенности мотивации социального успеха: автореф. дис. ...канд. псих. наук: 19.00.05. Санкт-Петербург, 1997. 222 с.

8. Яруліна Л.Р. Розвиток навчальної мотивації студентів. *Социс*. 2007. № 4. С. 30-32.

УДК 159.922

Грек О. М., Толстих Г. М.
*Державний заклад
«Південноукраїнський
національний педагогічний
університет імені
К. Д. Ушинського»*

ДО ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Стаття присвячена актуальній проблемі сучасної психологічної науки – психологічній безпеці особистості в умовах пандемії. В роботі розкриті поняття психологічної безпеки особистості, її структурні компоненти, критерії та фактори впливу. Розглянуто особливості психологічної безпеки особистості фахівця в екстремальних умовах. Визначено, що